

## Vroegmoderne tijd

### 7 maximumscore 4

Voorbeeld van een juist antwoord is:

- Een bestuurlijke ontwikkeling in de zestiende eeuw is dat overheidstaken steeds vaker uitgevoerd werden door (juridisch) geschoolde ambtenaren / leden van de burgerij 1
- Dit past bij gegeven 1 of bij gegeven 2, omdat die laten zien dat Montaigne een ambtelijke carrière doorliep dankzij de opleiding die hij volgde / terwijl hij tot de burgerij behoorde 1
- Een culturele ontwikkeling in de zestiende eeuw is de hernieuwde belangstelling voor het erfgoed van de klassieke oudheid / de Renaissance / het humanisme 1
- Dit past bij gegeven 3, omdat Montaigne een klassieke opleiding gevolgd heeft / zich in zijn werk liet inspireren door de klassieke oudheid / zich wijdde aan filosofie, studie en schrijven 1

### 8 maximumscore 2

Kern van een juist antwoord is:

- Door het optreden van Luther op de Rijksdag in Worms had een aantal Duitse vorsten de kant van Luther / voor het protestantisme gekozen (waardoor ze in oorlog raakten met Karel V) 1
- Omdat door het vredesverdrag de Duitse vorsten zelf de godsdienstpolitiek in hun gebieden mochten bepalen, was Karel V er niet in geslaagd de religieuze eenheid in zijn rijk te bewaren / het protestantisme te verslaan (wat als een nederlaag voor Karel V kan worden gezien) 1

### 9 maximumscore 2

Voorbeeld van een juist antwoord is:

- De handhaving van Willem van Oranje als stadhouder brak met de bestaande staatsstructuur, omdat de stadhouder tot dan toe werd benoemd door de landsheer / omdat een besluit van de landsheer werd genegeerd 1
- De verklaring van de Staten van Holland dat Willem als beschermheer van alle Nederlandse gewesten kon optreden, brak met de bestaande staatsstructuur, omdat ieder gewest soeverein was / zijn eigen besluiten kon nemen (waardoor de Staten van Holland dit niet konden besluiten voor alle gewesten) / omdat één stadhouder voor alle gewesten niet voorkwam 1

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

**10 maximumscore 1**

Voorbeeld van een juist antwoord is:

Willem van Oranje had (in dit beginstadium van de Opstand) zo veel mogelijk medestanders nodig, met dit voorstel wilde hij de tweespalt tussen rooms-katholieken en protestanten wegnemen.

**11 maximumscore 1**

Uit het antwoord moet blijken dat Amsterdam de Spaanse koning nog trouw bleef / nog niet naar de Opstand was overgegaan / de Alteratie van 1578 had nog niet plaatsgevonden.

**12 maximumscore 2**

Kern van een juist antwoord is:

De Antwerpenaren tot wie de auteur zich richt, menen dat een natuurlijke heer nooit mag worden afgezet / dat men nooit een vreemde heer mag aanvaarden, wat verwijst naar de afzwering van Filips II / de uitvaardiging van het Plakkaat van Verlatinge in 1581.

**13 maximumscore 2**

Uit het antwoord moet blijken dat:

In het pamflet wordt gesteld dat het volk / de gewesten onder bepaalde voorwaarden / met een zeker doel de macht overdraagt / overdragen aan de vorst, en als de vorst die voorwaarden schendt / zijn macht voor een ander doel gebruikt, hoeven de gewesten hem niet meer te gehoorzamen / mogen de gewesten hem de macht weer ontnemen, wat past bij het sociaal contract volgens Locke.

*Opmerking*

*Alleen met een juiste verwijzing naar het pamflet worden 2 scorepunten toegekend.*

**14 maximumscore 2**

De juiste volgorde is:

3, 5, 1, 6, 2, 4

*Opmerking*

*Als door het wegstrepen van één foutief geplaatst nummer een verder complete, foutloze reeks ontstaat, wordt 1 scorepunt toegekend.*

Vraag	Antwoord	Scores
<b>15</b>	<p><b>maximumscore 2</b></p> <p>Kern van een juist antwoord is:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• Sieyès heeft kritiek op de politieke verhoudingen in Frankrijk, omdat hij stelt dat de derde stand geen toegang heeft tot eervolle / openbare ambten / dat openbare ambten bezet worden door leden van de bevoorrechte standen</li> <li>• Het bijeenroepen van de Staten-Generaal leidt uiteindelijk tot de Franse Revolutie, waarin de standen worden afgeschaft</li> </ul>	<p>1</p> <p>1</p>
<b>16</b>	<p><b>maximumscore 3</b></p> <p>Voorbeeld van een juist antwoord is:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• Uit Robespierres (twee van de volgende): <ul style="list-style-type: none"> <li>– afkeer van de slavenhandel / afkeer van het bezit van slaven</li> <li>– afkeurende beschrijving van een edelman</li> <li>– kanttekeningen bij bezit in het algemeen</li> </ul> </li> <li>• blijkt dat hij de maatschappelijke orde niet als gegeven aanvaardt (wat past bij de radicale stroming in de Verlichting)</li> </ul>	<p>2</p> <p>1</p>